

Visietekst Taal van de COB

Belang van taal

Taal en taalontwikkeling, spreken en luisteren zijn belangrijk voor een mens: men denkt, doet kennis op in interactie met elkaar en men ontwikkelt zijn sociale vaardigheden. Taal is bij wijze van spreken het 'gereedschap of het klankenspel' waarmee men op een effectieve manier (samen) kan denken, communiceren en leven.

Taal is een complex middel om te communiceren want naast de gesproken taal, heb je de non-verbale taal. De non-verbale taal onderstreept meestal wat men met woorden tot uitdrukking brengt en staat dicht bij de gevoelens. Toch kan er veel verkeerd begrepen worden in een gesprek omdat er bij de vertaling van een gevoel of een gedachte iets verloren ging van wat men oorspronkelijk bedoelde.

Ruimer kan men stellen dat elke boodschap voortvloeit uit of terecht komt in een bepaald referentiekader. En dat is bij iedereen verschillend door karakter, persoonlijke ervaringen, cultuur, geschiedenis, ... Dit alles maakt dat de 'moedertaal' van iemand behoort tot de wezenskenmerken van een mens. Een leven lang blijft men loyaal ten opzichte van de taal waarin men opgroeide, blijft men loyaal te opzichte van haar/zijn persoonlijk referentiekader. Voor ouders is het gebruik en het doorgeven van de moedertaal dan ook sterk verbonden met noties van (culturele) identiteit en dus van wezenlijk belang. Als de moedertaal verschillend is van de voertaal in de maatschappij wordt het belang van het doorgeven van de moedertaal nog groter. Immers, als ouders de taal niet doorgeven, gaat de kennis van de taal verloren. Dat kan gepaard gaan met een gevoel van verlies van identiteit.

In het Vlaamse onderwijs is Standaardnederlands de instructietaal. Taalvaardigheid in het Nederlands is daarbij één voorwaarde om tot leren te komen. Daarnaast is heel ons maatschappelijk leven doordrongen van situaties die te maken hebben met taal en taalvaardigheden waarbij de kennis van de voertaal cruciaal is. Kortom, wil een individu zijn kansen kunnen grijpen in het leven, wil een individu leren, zich ontwikkelen, in interactie komen met anderen en participeren aan het maatschappelijke leven in Vlaanderen, dan is een goede Nederlandse taalvaardigheid een must.

Een rijke en stimulerende taalomgeving voor elk kind, thuis en op school

Studies tonen aan dat de kennis die kinderen hebben van hun moedertaal, een sterke indicator is voor hun ontwikkeling in een 2de taal. Met andere woorden: een rijke thuistaal is dé ideale voedingsbodem voor de verwerving van een tweede taal.

Willen we bereiken dat alle kinderen zich optimaal taalvaardig kunnen ontwikkelen in het Standaardnederlands, dan is het uitermate belangrijk dat kinderen thuis en op school een rijke taalomgeving aangeboden krijgen, ongeacht de taal die thuis gesproken wordt.

De Cel Ouderbetrokkenheid (COB) wil er dan ook naar streven **dat alle ouders, ongeacht de taal die thuis gesproken wordt, hun kinderen een rijke en stimulerende taalomgeving kunnen aanbieden.** Daarbij vindt de COB het belangrijk dat **alle ouders zich op school erkend voelen als partners in de talige opvoeding van hun kind en dat ouders het belang van het Standaardnederlands als instructietaal op school erkennen.**

Een fundamenteel respect voor de thuistaal

De COB gaat uit van het fundamenteel **respect voor de thuistaal.**

De thuistaal van leerlingen, of deze nu het Nederlands, een dialectvorm van het Nederlands of een andere taal is, hoeft geen belemmering of hinderpaal te zijn voor het verwerven van Nederlands. De taal die thuis gesproken wordt is de **voedingsbodem** voor de ontwikkeling van de taalvaardigheid van kinderen en jongeren, zowel voor Nederlands als voor andere talen. In een globaliserende samenleving wint meertaligheid alleen maar aan belang. Kinderen die thuis een andere taal spreken hebben daarbij een potentiële voorsprong. Zowel voor hen als voor kinderen die van thuis uit Nederlandstalig zijn is een rijke thuistaal erg belangrijk als voedingsbodem voor het leren van een tweede taal.

De taalontwikkeling doorloopt een aantal fasen. Bij jonge kinderen is taal leren een onbewust proces. Een kind leert dan taal uit taal die naar het kind gericht is. Voldoende aanbod aan taalstimulering is dan heel belangrijk: Wordt er voorgelezen thuis of op school? Worden er ook taalstimulerende spelletjes gespeeld? Wordt er voldoende met een kind gepraat over zijn ervaringen? Leerde een kind overleggen met broers en zussen? Wordt er bewust TV gekeken of gebruikt men de TV enkel als babysit?

Een rijke en stimulerende talige omgeving en basiscommunicatieve vaardigheden zijn belangrijke voorwaarden voor het makkelijker leren van een 2^e taal.

Het belang van taalstimulering in elke opvoedingscontext

Vanaf 6 jaar gaat een kind bewust taal leren. In deze fase moet men de kans aangrijpen de durf, interesse en motivatie van het kind aan te wakkeren.

Taal is meer dan dictee en toetsen. Taal is ook spelen, gevoelens uitdrukken, vriendjes maken, nieuwe werelden ontdekken, Kortom met taal bezig zijn, kan ook leuk zijn. **Het stimuleren van de goesting om met taal bezig te zijn**, is dan ook een belangrijke factor in een taalstimulerende omgeving.

Het leren van een taal is tot slot een proces op lange termijn. Dit proces stopt niet. **Taalstimulering is relevant in elke opvoedingscontext**: in de crèche, thuis, op school, in de jeugdbeweging, sportclub... . De school is daarbij een belangrijke plaats om de jongere zijn spreek-, luister- en denkvaardigheden voldoende te laten verwerven. Naast deze meer formele opvoedingscontexten moeten we ons er ook van bewust zijn dat kinderen hun taalvaardigheden vooral ook onbewust en spontaan ontwikkelen in de gewone, dagdagelijkse praktijken: tijdens het spelen van een gezelschapsspel met papa, bij het bestellen van brood bij de bakker, in het spel met andere kinderen,

Een coherent taalbeleid op school

Uitgaan van een fundamenteel respect voor de thuistaal, betekent ook dat het belangrijk is dat leerlingen dit **respect** voor de thuistaal op school moeten kunnen ervaren. Tegelijk moeten de leerlingen en hun ouders weten dat het belangrijk is dat niemand zich uitgesloten mag voelen op basis van taal. De sociale gevoeligheid van taal biedt daarom kansen om aan de taalvaardigheid van de leerlingen te werken. Alles begint met het **creëren van openheid en interesse voor talen en culturen**, bij leerlingen, ouders en leerkrachten. Spelenderwijze kan men thuis of op de school werken aan deze openheid en interesse.

Een coherent taalbeleid op school is **meer dan het aanbieden van een stimulerende taalomgeving in de klas**. Het behelst o.a. ook een aantal vraagstukken in het **omgaan met ouders**. Bv. welke boodschappen worden meegegeven aan anderstalige ouders over het gebruik van de thuistaal? Verwachten we dat alle leerkrachten dezelfde boodschap geven? Wanneer worden tolken ingeschakeld? Gebruiken we pictogrammen? Wat met het gebruik van andere talen aan de schoolpoort? Willen we vanuit de 'brede schoolgedachte' initiatieven op school uitbouwen om, in samenwerking met of voor ouders, aan taalvaardigheidsontwikkeling te doen? Enzovoort.

Om een gericht taalbeleid te voeren op school en om gericht acties te ondernemen naar ouders en hun kinderen, is er op school nood aan een stabiel taalteam. Door een visie op korte en langere termijn kan een taalteam een taalbeleid uitstippelen en implementeren op school. Idealiter neemt de

ouderraad een deel van de verantwoordelijkheid op door samen de schouders te zetten onder het taalbeleid van de school.

Ouders als partners in de talige opvoeding

Het respect voor de thuistaal als potentieel en als voedingsbodem voor het leren van nieuwe talen, vraagt ook om een vertaling in de relatie van de school met de ouders.

Ouders en leerkrachten zijn **gelijkwaardige partners** in de opvoeding van kinderen en jongeren. Ook in de talige opvoeding dienen ouders erkend te worden als gelijkwaardige partners. Ongeacht de taal of talen die er thuis gesproken worden. Engagements zijn nodig maar groeien voort uit een **positieve, respectvolle en motiverende benadering van ouders als partners**. De COB gaat er in zijn werking steeds van uit dat op een positieve manier aan ouderbetrokkenheid werken de beste slaagkansen heeft. Elke ouder heeft het beste voor met zijn of haar kind. Als vanuit deze respectvolle grondhouding in dialoog gegaan wordt met ouders, kunnen ouders gemakkelijker aangesproken worden in hun rol als talige opvoeders van hun kind. Dan kan er in **gesprek gegaan worden over de talige stimulansen die ouders thuis -kunnen- aanbieden en over het belang van een positieve houding t.a.v. het Standaardnederlands voor de taalvaardigheidsontwikkeling van hun kind**. Bijvoorbeeld door in gesprek te gaan met de analfabete en anderstalige mama over haar mogelijkheden om bij te dragen aan de taalvaardigheidsontwikkeling van haar kind in het Nederlands. Maar evengoed met de Vlaamse ouder. Want uiteindelijk is taalstimulering belangrijk in elke opvoedingscontext, anderstalig of niet.

Tot slot

Het is belangrijk in te zetten op taalstimulering van in het begin van de taalontwikkeling van een kind, t.t.z. thuis. Diezelfde taalstimulering - in de brede betekenis van het woord - moet met zorg worden voortgezet gedurende de hele onderwijsloopbaan.

De COB wil initiatieven aanreiken die de taligheid en de taalvaardigheid bevorderen, zowel bij de kinderen als bij hun ouders. Daarnaast beogen we **sensibilisering** rond taligheid bij ouderraden en schoolraden opdat ook hier een gezonde wisselwerking rond het gevoerde taalbeleid op school ontstaat.